

Yttrande över Skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet (SOU 2024:90)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Den 6 maj 2024 trädde förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar i kraft. För kommittéer och särskilda utredare som har tillkallats före nämnda ikraftträdande tillämpas förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att samtliga delasppekter är godtagbart redovisade, utom behov av speciella informationsinsatser där beskrivning helt saknas. Det framgår varför förslaget lämnas och vilka effekter det kan komma att få för berörda företag. Det finns även en del kvantifieringar, även om underlaget de baseras på är aningen osäkert. Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen som helhet uppfyller de krav som ställs i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Förslaget innebär ändringar i inkomstskattelagen (1999:1229), kupongskattelagen (1970:624) och lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

Förslaget består av två delar, dels att införa skattereduktion för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet, dels att gåvor som ger juridisk person rätt till skattereduktion inte ska medföra beskattning av andelsägare, eller medlem i ideell förening som tar emot gåvan.

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2026 och gäller för gåvor som lämnas efter den 31 december 2025.

Bedömning av delasppekter

Bakgrund och syfte med förslaget

Utredningens uppdrag har bestått av två delar: att kartlägga juridiska personers gåvor till ideell verksamhet och utforma ett förslag till skatteincitament för juridiska personers gåvor i syfte att öka juridiska personers givande.

Utgångspunkten är att ett ökat skatteincitament för gåvor till ideell verksamhet kan få positiva effekter för samhällsnyttan, genom att mer resurser tillförs den ideella verksamheten, vetenskaplig forskning främjas och det gemensamma engagemanget och ansvaret för samhällsutvecklingen stärks.

Förslagsställaren uppger att fysiska personer i dag kan få skattereduktion med som lägst 500 kronor, vilket innebär att gåvorna sammanlagt måste uppgå till minst 2 000 kronor under året, och maximalt 3 000 kronor för gåvor som lämnas upp till 12 000 kronor. Kartläggningen visar att en mycket stor andel av de juridiska personer som lämnar gåvor bedöms ge upp till 50 000 kronor under ett år. En övre beloppsgräns om 50 000 kronor skulle därför räcka för att innefatta dessa gåvor. Eftersom syftet är att uppmuntra till gåvogivande, både bland majoriteten juridiska personer som i dag ger mindre gåvobelopp och bland det färre antal juridiska personer som ger stora gåvobelopp, finns skäl att beloppsgränsen sätts högre för juridiska personer än för fysiska personer.

Under utredningens arbete har det framkommit att beskattning av andelsägare eller medlem i många fall kan innebära ett hinder för juridiska personer som vill lämna gåvor till ideell verksamhet. Enligt utredningen utgör ett förslag som även får effekter på beskattningen av andelsägare eller medlem sannolikt ett verkningsfullt skatteincitament för att främja gåvor. I uppdraget att ta fram ett skatteincitament för gåvor från juridiska personer till ideell verksamhet har utredningen därför valt att se över utformningen av ett undantag från beskattning av andelsägare eller medlem och även lämna ett förslag i den delen. Förslaget innebär att en gåva som ger en juridisk person rätt till skattereduktion inte ska tas upp till beskattning av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen. Det betyder att gåvan ska uppgå till minst 2 000 kronor och gåvobeloppet som ska undantas från beskattning av andelsägare eller medlem kan uppgå till högst 400 000 kronor. Om den som har rätt till utdelningen är begränsat skattskyldig ska kupongskatt som utgångspunkt betalas för utdelning på aktie i svenska aktiebolag. Samma förfarande ska gälla i dessa fall, dvs. kupongskatt ska inte betalas på utdelningen.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår av beskrivningen varför förslaget lämnas och vilket syfte det avser uppfylla. Beskrivningen är tillräckligt tydlig.

Regelrådet bedömer att redovisningen av bakgrund och syfte är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Utredningen har övervägt olika alternativ av skatteincitament för gåvor. Valet har främst stått mellan att utforma ett skatteincitament som en skattereduktion eller som ett avdrag. Vid en genomgång av tillämpningen av gåvoincitament i andra länder har framkommit att avdrag är den vanligaste formen av incitament för fysiska och juridiska personers gåvor inom Europeiska unionen, EU, och Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, EES. Det som utredningen menar främst talar mot ett avdrag är att avdragsförbud för gåvor är tungt förankrat i svensk rätt och att avdrag ska avse kostnader för att förvärva och bibehålla inkomster. Ett avdrag skulle även innebära att gåvor behandlas olika i ett aktiebolag jämfört med t.ex. enskilda näringsidkare. Det bedöms därför inte vara förenligt med principen som gäller om neutralitet i beskattningen och som ska eftersträvas mellan olika företagsformer. Genom att utforma skatteincitamentet som en skattereduktion blir reglerna samma som gäller för fysiska personer. Vidare bedöms risk för fel och fusk bli mindre. Eftersom kostnaden uppkommer ett specifikt år bedöms effekterna av en skattereduktion bli enklare att hantera

och vara mer förutsebara utifrån ett budgetperspektiv. För utförligare beskrivning av utredningens val av utformning av skatteincitamentet hänvisas till kapitel 7.

I utformningen av skattereduktion uppges valet ha stått mellan att utgå från samma beloppsgränser som gäller för fysiska personer eller att välja högre beloppsgränser. Det är en fördel utifrån neutralitetssynpunkt att reglerna för enskilda näringsidkare och juridiska personer beloppsmässigt inte skiljer sig åt. Med en relativt låg skattereduktion bedömer utredningen att incitamenteffekten kan utebli. Utredningen landar därför i att beloppsgränsen för skattereduktion bör vara högre för juridiska personer än för fysiska personer. Utredningens bedömning är att ett skatteincitament som relateras till den juridiska personens ekonomiska kapacitet, t.ex. omsättning eller vinst, har vissa fördelar, men att större gåvobelopp kan stimuleras genom att skattereduktionen utformas med två fasta beloppsgränser och där skattereduktion med fem procent kan ges för gåvor i ett högre gåvointervall, dvs. för gåvor mellan 200 000 och 400 000 kronor.

Med utredningens förslag följer att skattereduktionen för gåva med 25 procent på gåvounderlaget blir större än inkomstskatten på 20,6 procent som belöper på gåvan. Ett annat alternativ hade varit att utgå från samma procentsats som gäller för inkomstskatten, dvs. 20,6 procent. Med ett sådant förslag hade skatteeffekten av skattereduktionen blivit likvärdig som för ett avdrag. Utredningen har trots detta kommit till slutsatsen att skattereduktion för juridiska personer bör vara densamma som skattereduktionen för fysiska personer. Eftersom bolagsskattesatsen kan förändras över tid kommer även skattereduktionen för gåva behöva justeras, vilket kan medföra otydlighet och osäkerhet vid förändringar av regelverket. Vid utformningen av skatteincitament har även reglerna om statligt stöd beaktats. Utredningen har övervägt att inkludera handelsbolag och andra delägarbeskattade juridiska personer i förslaget om skattereduktion för juridiska personers gåvor men kommit till slutsatsen att förslaget innebär att det bara är statlig inkomstskatt som ska reduceras.

I ett särskilt yttrande anges att även om utredningen haft förståelse för att avgränsningen till endast två ändamål är negativt ur flera aspekter och även lyfter detta, har man valt att inte ta tillfället i akt och närmare utreda vad konsekvenserna och kostnaderna av inkludering av ett eller flera ändamål skulle innebära. De som skrivit det särskilda yttrandet menar att det i direktivet ges utrymme för ett bredare anslag då formuleringen är att juridiska personers skatteincitament för gåvor ska bygga på det befintliga systemet "i den utsträckning det är lämpligt". Näringslivets betydelse och intresse för en hållbar samhällsutveckling har ökat genom bland annat Agenda 2030 och EU:s nya hållbarhetsdirektiv. Många företag är dessutom redan i dag engagerade för att bidra till en positiv samhällsutveckling lokalt, nationellt och internationellt. Gåvor ges normalt sett emellertid inte av företag samtidigt som regelverken för moms och skatt för ideella organisationer, särskilt stiftelser, kan innebära utmaningar när företag vill bidra men inte kan ge gåvor. Införandet av skattereduktion för företags gåvor till ideella organisationer är därför ett mycket viktigt steg för att skapa en infrastruktur som är anpassad för både företag och ideella organisationer och som kan bidra till en diversifierad finansiering för civilsamhället. Möjligheten till skattereduktion är alltså ett steg i rätt riktning, men genom att utgå från det befintliga systemet och begränsa även företags gåvor till endast två allmännyttiga ändamål skapas en obalans i finansieringen av civilsamhället. Det innebär också att vissa givares gåvor premieras skattemässigt. För just företags gåvor är det särskilt olyckligt att utredningen fokuserar på det befintliga systemet eftersom det innebär att företags möjligheter att stödja andra ideella verksamheter som kan ha stor betydelse i samhället, som t.ex. verksamhet för barn och unga, inom idrott, kultur eller utbildning, begränsas.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en redogörelse för olika alternativ att genomföra förslaget och vilka för- och nackdelar det finns med respektive förslag. Utredningens förslag innebär en begränsning av vilka ändamål som omfattas av rätten till skattereduktion för gåvor, vilket påpekas i det särskilda yttrandet. Utredningen uppger dock att det finns ett behov av att utreda detta vidare. Det anges inte uttryckligen vilka effekterna blir om ingen reglering kommer till stånd, men det går att utläsa att den önskade effekten skulle utebli om förslaget inte genomförs.

Regelrådet bedömer att redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Förslagsställaren uppger att utländska motsvarigheter kan godkännas som gåvomottagare enligt nuvarande regler om övriga förutsättningar är uppfyllda (se kapitel 7). Detta kommer inte att förändras genom utredningens förslag. Förslaget uppges omfatta både svenska och utländska juridiska personer som är skattskyldiga i Sverige. Förslaget bedöms mot denna bakgrund inte strida mot bestämmelserna om etableringsfrihet i artikel 49 i EUF-fördraget. Även i övrigt uppges förslaget vara förenligt med EU-rätten.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en redogörelse för förslagets koppling till EU-rätten och hur denna har beaktats, både vad gäller den fria rörligheten och reglerna om statsstöd. Beskrivningen är tillräckligt tydlig.

Regelrådet bedömer att redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Reglerna föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Skattereduktionen gäller för gåvor som lämnats efter den 31 december 2025. Av remissen framgår inte om det finns behov av speciella informationsinsatser.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår varför förslagsställaren valt den aktuella tidpunkten för ikraftträdande. Det går dock inte att utläsa om förslagsställaren gjort någon bedömning av behovet av speciella informationsinsatser, vilket är en brist.

Regelrådet bedömer att redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande är godtagbar.

Regelrådet bedömer att redovisningen av behov av speciella informationsinsatser är bristfällig.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Förslagsställaren uppskattar att ungefär 21 000 aktiebolag och ekonomiska föreningar lämnar gåvor till ideell verksamhet, varav 18 900 ger 2 000 kronor eller mer (se tabell 8.2 på sidan 156).

Antalet godkända gåvomottagare uppges vara runt 190. Under 2023 fick 93 organisationer gåvointäkter från företag till ett värde av motsvarande 955 miljoner kronor. Det framgår av

utredningen att juridiska personers rätt till skattereduktion avser utgifter för gåva avseende främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att det är juridiska personer av alla storlekar som berörs, men att många är mindre företag. Skattereduktion kan medges för juridiska personer inom de flesta branscher och det avgörande är vem som är gåvomottagare. Det finns en uppskattning av antal berörda företag, även om underlaget som uppskattningen baseras på är osäkert.

Regelrådet bedömer att redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch är godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Förslagsställaren uppger att det varit svårt att kartlägga juridiska personers gåvor till ideell verksamhet eftersom det saknas uppgifter om dessa gåvor. Det är också svårt att bedöma långtgående effekter i form av exempelvis volymförändringar. Det beror till stor del på att det är svårt att förutse beteendeförändringar hos juridiska personer till följd av förslaget. Beräkningarna och bedömningarna bör därför tolkas med försiktighet.

Utredningen bedömer att den offentligfinansiella kostnaden av att införa skattereduktion för gåvor uppgår till cirka 100 miljoner kronor under införandeåret 2026, givet att juridiska personer inte antas ändra sitt beteende till följd av att skattereduktionen införs. Däremot antas de anpassa sitt givande på så sätt att gåvans storlek minus skattereduktionen är lika stor som gåvan var innan reformen infördes, men antalet juridiska personer som ger gåvor antas vara oförändrat. Flertalet företag bedöms lämna gåvor i storleksskassen 2 000–50 000 kronor per år och får i genomsnitt cirka 3 500 kronor i skattereduktion. Ett mindre antal juridiska personer bedöms ge mer än 400 000 kronor och därmed få maximalt 60 000 kronor i skattereduktion.

Förslagsställaren uppger att det är svårt att uppskatta eventuella administrativa kostnader som kan uppkomma för företagen till följd av förslagen. Den administrativa kostnaden som kan tänkas uppstå bör vara kopplad till utformningen av skattereduktionen, dvs. till graden av komplexitet och tidsåtgång vid redovisning och begäran av skattereduktionen. Utredningen bedömer eventuella kostnader av detta slag som relativt begränsade.

Vidare uppges att ett ökat givande kan gynna redan godkända och etablerade gåvomottagare på bekostnad av gåvomottagare som antingen saknar resurser att hantera den administration som krävs för att bli godkänd som gåvomottagare eller som verkar inom andra ändamålsområden än social hjälpverksamhet och vetenskaplig forskning. Godkända gåvomottagare ska lämna kontrolluppgift för gåvor som lämnas av juridiska personer. Framför allt kan det bli en kostsam uppgift för mindre gåvomottagare. För att begränsa denna effekt innebär förslaget att en gåva måste uppgå till ett visst belopp för att skattereduktion ska göras. Kontrolluppgifter behöver inte lämnas för gåvor under 2 000 kronor per gåvotillfälle.

Det anges vidare att förslaget om att en gåva undantas från utdelningsbeskattning innebär en ökad kostnad för staten med cirka 40 miljoner kronor. Samtidigt uppges att gåvan inte ska ligga till grund för skattereduktion hos andelsägare i egenskap av fysisk person, vilket innebär att statens utgifter för skattereduktion för fysiska personers gåvor kommer att minska.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår vilken påverkan förslaget kan komma att få för berörda företag, även om underlaget är förknippat med en viss osäkerhet. Förslaget innebär att berörda företag kan få betala lägre skatt eller att de får möjlighet att ge beloppsmässigt större gåvor. Förslagsställaren redovisar påverkan både för de företag som ger gåvor och för gåvomottagare.

Regelrådet bedömer att redovisningen av påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet är godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Skattereduktionen är utformad som en andel av gåvobeloppet, vilket innebär att skattereduktionen blir lika stor för alla juridiska personer, givet samma gåvobelopp och förutsatt att det finns tillräckligt med statlig inkomstskatt som skattereduktionen kan avräknas mot. Procentuellt sett gynnas mindre företag i högre grad än större företag, eftersom skattereduktionens storlek som andel av skatteunderlaget blir större för ett mindre företag än för ett större företag. I övrigt bedömer utredningen att förslaget inte kommer ha någon direkt påverkan på konkurrensförhållandena mellan företag. En gåva är ett frivilligt åtagande som inte påverkar företagets förutsättningar i konkurrensen med andra företag, annat än möjligen genom goodwill.

Förslagsställaren uppger att det finns en betydande risk för att snedvridande effekter uppstår till förmån för ändamålen social hjälpverksamhet och vetenskaplig forskning framför andra ändamålsområden. Ideella organisationer som exempelvis verkar inom idrott och kultur och som vanligen stöttas av lokalt förankrade företag kan komma att missgynnas om företag i stället väljer att skänka gåvor till godkända gåvomottagare som inte har samma lokala förankring.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av möjliga effekter på konkurrensförhållandena för berörda företag. Förslagsställaren uppmärksammar även att det kan uppstå problem med snedvridande effekter avseende vilka ändamål som gynnas av gåvor som medger skattereduktion. Beskrivningen är tillräckligt tydlig.

Regelrådet bedömer att redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

I förslaget anges inget om regleringens påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådet bedömer att det inte finns något som uppenbart talar för att förslaget skulle medföra en påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådet finner, med hänsyn till förutsättningarna i ärendet, avsaknaden av information om regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Som anges ovan förväntas förslaget gynna små företag mer än stora eftersom skattereduktionens storlek som andel av skatteunderlaget blir större för ett mindre företag än för ett större företag.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en kortfattad beskrivning av om särskilda hänsyn tagits till små företag vid reglernas utformning. Beskrivningen är tillräcklig.

Regelrådet bedömer att redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är godtagbar.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 19 mars 2025.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Katarina Kjellström

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Katarina Kjellström
Föredragande